

gimnaziji naiteži predmet. Zato pa se v meščanski šoli bolj gojijo drugi predmeti, ki so potrebni za poljedelce, obrtnike in trgovce, zlasti risanje. Kdor ne namerava študirati cele gimnazije, temu se priporoča, da niti ne vstopi v gimnazijo, temveč v meščansko šolo, ki bo sčasom 4-razredna in katere absolventi bodo imeli prilično iste pravice kakor dijaki z dovršenim IV. razredom srednjih šol. Ako pa mora dijak po I. II. ali III. gimnazijskem razredu prekiniti študije in je že 14 let star, lahko gre k trgovcu ali obrtniku za vajenca. V 3 letih si bo kot pomočnik že sam služil kruha.

Iz II. ali III. gimnazijskega razreda se dijaki sprejemajo tudi v pripravljani razred dveletne trgovske šole (zahtevana starost 13 let), v artiljerijsko podčastniško šolo (starost 17 let) in izjemoma po prestatnem sprejemnem izpitu tudi v učiteljske (starost 15 let), če ni dovolj drugih.

Največ prehodnih možnosti je po dovršenem IV. razredu: v učiteljske (15 let), v 4-razredno trgovsko akademijo v Ljubljani, v 2-razredno trgovsko šolo v Mariboru in Ljubljani, v 4-razredno tehnično srednjo šolo (prej obrtna šola) v Ljubljani — nekateri teh šol pa zahtevajo najmanj »dobro« iz slovenščine, zemljepisja in zgodovine, matematike in fizike, tehnična menda tudi iz risanja — nadalje v vinorejsko šolo v Mariboru, v gozdarsko šolo v Sarajevu (starost 15 let), v rudarsko šolo v Celju in v kmetijsko šolo v St. Jurju ob južni železnici in na Grmu pri Novem mestu, ki pa menda niti ne zahtevata dovršenih 4 razredov, pač na telesno razvitost. Končno je iz IV. razreda mogoče prehod direktno v službe kot poduradnik k pošti, železnici.

Iz višjih razredov ni več toliko prehodov. Kdor je nadel v V. razredu, ima iste možnosti kakor iz IV. razreda. Kdor pa je dovršil V. razred, naj se potrdi, da dovrši celo gimnazijo; ako je dovoli marljiv in pazljiv, se mu bo to vobče posrečilo. S primernim dopolnilnim sprejemnim izpitom se znabiti pride v II. ali III. letnik učiteljske; na ta izpit pa se mora pripravljati že med prejšnjim šolskim letom in v počitnicah.

Iz VI. in VII. razreda se sprejemajo gojenci v vojno akademijo v Beogradu.

Po dovršeni gimnaziji je odprta pot naravnost v razne uradniške službe k pošti, železnici; tudi davčni urad v zadnjem razpisu zahteva srednješolsko maturo. Za druge poklice so potrebne še nadaljnj študije. Abiturijentu realne gimnazije so pristopne vse visoke šole in fakultete: his, medicina, filozofija, tehnika, živinozdravništvo, poljedelstvo in gozdarstvo (šumarstvo), farmacija, enoletni abiturijentski tečaj na trgovski akademiji. Za bogoslovje in za nekatere filozofske stroke (klasična filologija, zgodovina) se zahteva tudi znanje grščine. Zato se je staval predlog, da se umelje na realni gimnaziji grščina kot neobvezen predmet za iste diake, ki se za njo zanimajo in bi se hoteli posvetiti kateremu teh poklicev. Na to se opozarjajo dijaki letošnjega IV. in III. razreda realne gimnazije.

Končam: Vsi stanovi so potrebni, v vsakem poklicu je človek srečen in zadovoljen, ako ga je poklic res klical. Zato ne silite otrok v študije za gotove poklice! Če na želite, da otroci študirajo, potem zbudite v mladih letih v njih zanimanje za študij in ga vedno podpirajte!

Albin Spreitz:

Pota k poznavanju človeka.

Temeljito poznavanje duševnih svojstev gojencev in staršev istih je učitelju neprecenljiva opora za uspešno vzgojo in pouk. — Tega spoznanja si vzgojitelj ne pridobiva zgolj iz proučevanja raznih psiholoških in pedagoških knjig in v običevanju z mladino in starši. Psihologija nas poučuje le o splošnem razvoju in splošnih svojstvih duše. Zatore nam da splošne smernice. — W. Wundt pravi sam nekje: Če bi si sestavil kakšen prebivalec drugega planeta po opisih v raznih psiholoških knjigah podobno in ustrojno človeške duše, bi moral, če bi nas zemljane videl, priti nujno do zaključka, da odgovarjajo vsa tako raznolika opisana svojstva prebivalcem zopet drugih planetov! — Eksperimentalna psihologija, katere oče je imenovan dušeslovec, dela sicer izjemo, ker se opira na eksaktno izvedene poizkuse in se poslužuje metod naravoslovnega raziskavanja. A tudi ta nas ne zadovoljuje docela. — Osnova vsega poznavanja je samospoznanje! Kdor samega sebe dobro pozna v naglih, čustvih, značaju, temperamentu in stremiljenih popolnoma nesamoljubno, lahko sklepa do gotove meje po analo-

giji o svojem sočloveku. A kakšna specifična raznolikost je že med dvema človekoma istega stanu, naroda in okolice! — Že od pamtveka so poizkuševali najti sredstva, ki bi omogočala lažje spoznavanje duševnih svojstev sočloveka. — Fiziognomika uporablja zunanje dele telesa, osobito obraz za presojo duševnih svojstev. Že Aristotel je pisal o tem neko razpravo. Priporočal je primerjanje človeških z živalskimi potezami. Napisal je trditev, če je človek malo sličen s svojim obrazom lisici, levu, ptici, roparici i. dr., poseduje tudi slične duševne lastnosti. — Še danes so med narodom ohranjeni izreki, kakor: ima zviti obraz kot lisica, saj je ravno takšen, ali njegova surovost se že oddaleč pozna, saj izgleda kot kakšen volk itd. Da ta hipoteza ne zadene vselej pravo, je očitno, zato se ne bomo o njej dalje razgovarjali, dasi prav je nekaj življenske resnice na vsem tem. — Tudi Gallova frenologija, t. j. nauk, ki uči, da so duševne zmožnosti in duševne lastnosti razporejene vidno na možganih in so isti vsled razvika ozir. nedostatka gotovili duševnih kakovosti posebno ali nič v gotovem delu razviti, vsled česar dobi tudi lobanja gotovo karakteristiko, ni zadela pravo. Piderit opozarja v svoji knjigi „Mimik und Physiognomik“ (Detmold 1886), da se za presojo dušne kakovosti uporabnih fiziognomičnih znakov na trdnih kostnih oblikah ne najde, temveč edinole na tistih obraznih delih, ki so pod vplivom duševnega dela, torej na gibljivih mišicah. Tu velja stavek: mimične, po strasteh in nastrojih (= Stimmungen) povzročene poteze postajajo sčasoma poton večkratnega ponovila trajne, obstojajoče fiziognomične poteze. Po tem načelu je zgradil Piderit svoj sistem racijonelne fiziognomike in dokazal izvor in pomen posameznih potez na čelu, ustnih, licu, nosu itd. (N. pr. melanholija in žalost zastré oči, zamegli pogled, misli učenjaka odsevajo iz zgrbančenega in vzbokanega čela itd.) Toda tudi k temu je pripomnil, da lahko te poteze navajajo človeka k krivim sklepom, ker zavisi postanek takšnih potez tudi lahko od bolezní, poklica i. dr. Tudi pisatelji se za psihološko presojo poslužujejo fiziognomike in karakterističnih znakov čutov, udov in stasa, tudi hoje. Saj pravi n. pr. Ivan Cankar: „Tistega se boj, ki mrko gleda in počasi hodi!“ — Nadaljna znanstvena osnova za doseg spoznavanja človeka in to brez bridkih izkušenj in mnogoletnega, neumornega opazovanja je grafologija, disciplina, ki na podlagi neprisljjenega in nepotvrjenega rokopiisa razglablja svojstva ljudi. To znanost nekaj, še pred nekaterimi decenijami splošnem smatrali za takšno špekulacijo kot vedeževanje in podobno. — Ko so pa jeli učenjaki, kakor fiziolog Preyer, italijanski psihater Cezare Lombroso, nadalje Michon, Henze, Mayer, Crépiaux, Jamin, Schwiedland, W. Langenbruch i. dr. več raziskovati upravičenost presoje karakterja po rokopisu in znanstveno izgraditi to nekdanjo dvomljivo vedo, so stopili tudi drugi znanstveniki iz prejšnje rezerve in danes je grafologija neoporečna pomožna veda psihologije. — Intuitivno je spoznal vrednost grafologije za presojo značaja že Shakespeare, ko je dejal: Give me a woman's handwriting, And I will give you her character; znamenje, da je bila vednost po rokopisu ocenjevati značaj, že poznana. Tudi Goethe in Leibniz sta pripoznavala njeno vrednost. Preyer je s poizkusom dognal, da so karakteristični znaki pisave enega človeka isti, če piše pisec z desno ali levo roko in z desno ali levo nogo! (Slednje na ta način, če vtakne med prsti nog pisalo.) Veščemu grafologu je lahkoto, spoznati istega pisca, če piše z roko ali s prsti noge! Dokaz, da je vsaka pisava le vedno odits (= refleks) možganskega dela in njegove dirigence! Pisava odseva takorekoč splošno stanje ali tudi menjava pojavov mišljenja in čutenja v možganih in živcih. Od različnega stanja možgan in živcev zavisi neprostovoljno, nam nezavedne kretnje mišic. Iste predpisujejo karakteristične oblike in znake hoji, obraznemu izrazu in pisavi. Tudi nepoznavalci grafologije sodijo čisto pravilno v grobih potezah o svojstvih pisca. Saj je skoraj vsak količajpameten človek zmožen, da presoja, ali znači ta ali ona pisava pisčvo naobrazbo ali ne, površnost, okornost roke, razburljivost, premišljenost in skrbnost ter t. d. — Znanstveno diagnozo je pa zmožna podati le sistematična grafologija, ki raziskuje pisavo po treh vidikih.

A. Po splošnem vtisu in splošnih znamenjih.

B. Po posebnih znamenjih.

Iz sestave A + B sledé rezultante.

Pod splošnimi znamenji razumejo grafologi iste karakteristične poteze ne-

ke pisave, iz koje se lahko brez globljeje študija samo z gotovo vajo in razumnostjo napravi sodba o piscu. Vidi se, če je pisava velika, mala, zaokrožena, koničasta, vezana, nevezana, ravnočrtna, debela itd. Te poteze se morajo ponavljati v več ali manj vseh črkah in pisih. — Posebna znamenja zahtevajo temeljitejši študij. Ta znamenja (z) obstojajo v raznolikih oblikah posameznih malih in velikih črk, olepšav, črt itd. Opažovati se mora, če se ta znamenja vselej v isti obliki ponavljajo ali vsaj mnogokrat. V tem slučaju izražajo trajne in določne lastnosti, v drugem samo mimoidoče nastroje. Vsaka posebna oblika črk ima svoj poseben pomen in istega le zú-se (brez ozira na druge črke iste pisave.) Če ima pisec res tozadevno značajno potezo, sledi šele iz primerjanja in sestave vseh različnih potez pisave. — Torej povzamemo: posamezne poteze kažejo le posamezne značajne lastnosti. Vsa splošna znamenja s posebnimi skupaj in prav odtehtana. — rezultate — podajo šele pravo sliko značaja pisca. — V naslednjem hočem podati nekaj izsledkov grafologije, v kolikor sem zmožen brez faksimilov. Kdor se hoče poglobiti v to znanost, kar je zelo važno, ker je velik odnos k individualni psihologiji, naj si nabavi „grafološke študije“ Cezare Lombrosa, nadalje Preyerja, W. Langenbrucha i. dr. —

Pisava in nje pomen:

Ravnočrtna: Trdnost značaja, nevpogljivost.

Navkretna: vnetost, samoljubnost, upanje, radost.

Navzdol: žalost, slabo razpoloženje, bojazljivost.

Zvalovljena: diplomatične spretnosti, duševna elastičnost.

Velika: ponos, plemečnost, distingviranost.

Mala: malenkostnost, bistroumnost.

Meču podobna: bistroumnost, zvičajnost.

Na koncu večje postajajoča: preprostost, naivnost.

Nitasta: (z nečitljivimi zadnjimi črkami.) zaprtost, nezaupljivost.

Vertikalna: značajnost, mrzla pamet.

Na desno nagnjena: sprejemljivost za vnanje vtiske, občutljivost.

Na levo nagnjena: vzdržljivost; pretvorba. Pravi čuti se prikrivajo.

Zaokrožene krve: dobrohotnost, srčna dobrot, slabejša volja.

Koničaste, kotne krve: Ostrnost, trmoglavost, trdnost.

Široka pisava z velikimi razdalji: nagnjenost k zapravljivosti.

Ozka, vsak prostor izpolnjena pisava: Varčnost, ljubezen do posesti.

Osnovne in druge črte fine in tanke: Nežnost, plastičnost volje.

S težkimi osnovnimi črtami: Energija, zavest o resnosti zvanja.

Črte široke: materialno uživanje.

Črte tanke: manjkanje energije

Črte zelo dolge: živahnost.

Črte kratke: trdnost, gotovost.

Črte nad črkami: (n. pr. nad d ali t) nagon do vladanja.

Črke nevezane: Intuicija, idejno bogastvo, hitra asociacija.

Črke vse vezane: logično mišljenje.

Enakomerno vezane in ločene: razven originalnih misli tudi logično mišljenje.

Tipografske tiskane in številčne oblike: učenost, smisel za umetnost.

Lepi originalni loki in zanke; umetniška eleganca, fantazija.

Pretirani loki: afektiranost, ekscentriciteta.

Manjkanje vsakih lokov: preprostost, treznost.

Velike črke zelo veliko pisane: raztažaja.

Podpis s piko: samoopazovanje, nezaupljivost.

Podpis z ravno črto: samozavest.

Podpis z raznimi loki: afektiranost, samoljubje in samoobčudovanje.

To so posamezne presoje. Kakor smo že prej omenili, se morajo med seboj odtehtavati splošna in posebna znamenja in sinteza obojih da šele rezultanto. — Vprašajmo se le še, kakšen pomen pripisujmo grafologiji z ozirom na vzgojo in pouk.

1. Mislim, da ni potrebno posebno še povdariti, da je grafološko znanje učitelju in vzgojitelju naroda za spoznavo in pravilno presojo duševnih svojstev ljudi in mladine velike vrednosti.

2. Študirajmo neprisljleno in naravno pisavo naše šolske mladine, posebno iste na višji stopnji osnovne šole po grafoloških izsledkih. — Pripominjamo: Četudi še niso učenci dovršene osebnosti, in je njihova pisava, kar je naravno, še v razvoju, se zrcalijo že vse, seve še več

ali manj v kali obstoječe duševne svojstvenosti že vendar iz nje.

3. Naj pišejo učenci višje stopnje recimo 1—2 vrsti naravno, neprisljleno — Na učitelju je potem, da uporabljaja sedaj svojo grafološko znanje za pravilno presojo duševne kakovosti svojih gojencev in da s pravim spoznanjem skuša razmahniti to, kar je dobro in zatreti že v kali, kar je slabo!

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ **Učiteljsko društvo za slovenjgraški šolski okraj** je zborovalo dne 18. avgusta 1921 ob skoraj polnoštevni udeležbi.

Uvodoma je izrazil tov. predsednik iskreno sožalje nad bridko izgubo, ki je zadela našo državo s smrtjo njenega prvega kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja. Pokoj veliki njegovi duši — a v svoji slavi nam ostane večno živ! — To izjavo s slavo-klici na pokojnega kralja so poslušali vsi zborovalci stoje.

Nato je pozdravil tov. predsednik navzoče, zlasti prof. Gvajca iz Maribora, ki se je tako prilazno odzval našemu povabilu, dalje še strokovnega učitelja K. Sovreta in abit. E. Vaupt, ki sta prisostvovala zborovanju kot gosti. — Ker tokrat ni bilo društvenih poročil, ki bi jih moralo rešiti članstvo na skupnem zborovanju, je predaval takoj prof. Gvajc »o risanju v ljudski šoli«. Predavatelj, ki je priznan strokovnjak v risanju, nam je slikal z izredno temeljitostjo prejšnje in sedanje stanje risarske metode. Predaval je prav nazorno in našteval mnogovrstne pripomočke, ki olajšajo učitelju težkoče pri poučevanju tega predmeta. — Referat je bil izredno temeljit, zato se predsednik profesorju iskreno zahvali. Na splošno željo vseh navzočih je obljubil gospod profesor podati svojo metodo v risanju v kratkih skicah.

Konečno se še sklene soglasno, da se pošlje poverjenstvu UJU v Ljubljani vloga, da se naj uvedejo enotne počitnice.

Želeč vsem navzočim prav prijetne počitnice, zaključil predsednik zborovanje.

+ **Učiteljsko društvo za svetolenarski okraj** je zborovalo 6. in 9. avgusta t. l., obakrat pri Sv. Trojici St. g., prvokrat s prav dobro udeležbo, če je tudi bilo preloženo zborovanje na 9. t. m. Zvedelo se je namreč dan poprej, da dospje šef za prosveto naše pokrajinske vlade k zborovanju, radi katerega je bilo vse na nogah.

V lepo okrašen šolski sobi z eksotičnimi cvetličami in tepihi po zaslugi g. Eme Vobičeve in Henrike Kovačičeve se je zbralo razum 90% društvenikov obilno število odličnih gostov, katere pozdravi predsednik radostnega srea, posebno pa dobrodošlega šefa za prosveto, g. dr. F. Skaberneta. Po njegovi želji se je izvrševal dnevni red. Predvsem se je izročila krasno izdelana diploma tov. ravnatelju Radi Kopču. Kot 40letni šolnik, učit. zastopnik v o. š. s., bivši društveni predsednik, posebno pa kot junak izza l. 1914. na šentlenarskih zagrizenih, da neznosno osovraženih tleh, je to odlikovanje zaslužil v polni meri. Vse mu je čestitalo in priznalo njegovo izvenredno narodno delovanje. Na to se je zapela »lepa naša domovina«. Do solz ginjen odlikovanec se srčno zahvaljuje vsem ter izrazi v svoji skromnosti, da bi ta dragoceni dar v teh časih lahko nadomestil že njemu podeljena pola z originalnimi podpismi vseh društvenikov. — Dopis tov. Jos. Rajšpa iz Ormoža se prečita, v katerem se zahvaljuje za izkazano društveno pijeteto njegovemu rajnemu nad 50 let delujočemu očetu. To je bil vzor učitelja, časten društven član, dolgoletni blagajnik, a v šoli dobrih mil, nerednih strog, skrben za njih bodoči blagor, zato živi še danes med ljudstvom v najblažjem spominu. Slava mu! — Dopis g. nadzor-nika za šol. vrtnarstvo A. Škulja se prečita. V njem sporoča tov. Škulj, da je za dan 6. t. m. zadržan, vsled česar se je njegovo predavanje preložilo na dan 9. t. m. Predavanje g. dr. Skaberneta je bilo zelo zanimivo. V nad 2 uri trajajočem govoru je podajal navzočim zlata navodila za prosvetno delo. Potrebna je vsestranska naobrazba učiteljstva, ki ima sicer prvo in najpogavitnejše delo v šoli: učitelj pa nosi ime tudi za narod, med katerim živi, da tudi zanj deluje. Gospod šef je priporočal pristop h Jugoslav. Matici in CMD. Priporočal je, naj se vsak resno poprime pouka o državnem jeziku, marljivo čita »Naš list«, »Srbski književni glasnik«, »Prosvetni glasnik moderne književnosti« itd. Ljudstvu je pomagati izven šole. Goje naj se obrtno — nadaljevalne šole, dalje petje med narodom; ustanavljajo se bračna in sokolska društva, goji naj se orgljanje, cerkveno petje, gosli itd. Tudi naj se prireajo tečaji za kmetijstvo, trtorje, sadjarstvo. Živnorej, čebeloreje in razna druga potrebna predavanja. Poučevati je ljudstvo o davkih, proti alkoholizmu, gojiti je dramatična društva in naj se povsod ustanavljajo odseki za prosvetno delo. — Učiteljski stan je elitni stan. V bodoče se bo delovalo za 6 letnikov učiteljske. Naš jezik in srbohrvaščina se morata intenzivno gojiti, nikjer več naj se ne nemškutari. Z vzorno šolo se mora začeti prosvetno delo z vsemi duševnimi in telesnimi močmi posameznika v blagor našega naroda.

Te smernice so bile sprejete s hvaležnim srcem vseh navzočih, kar je pričalo vsestransko pritrdjevanje gospodu govorniku.